

רעיונות מדהימים

פרשת כי תבוא תשפ"א, עלון מס' 400

להצטרפות לאלפי המנויים ולקבל את העלון חנם, לשלוח הערות או תגובות, נא ליצור קשר עם הרב יהושע אלט בכתובת yalt3285@gmail.com. העלון מתפרסם בשש יבשות וכיותר מארבעים מדינות ברחבי תבל. לרפואה שלמה אברהם צבי בן אסתר לאה

המחבר מרשה ומעודד לכל מי שרוצה להעתיק ולהפיץ את העלון לזכות את הרבים.

עוזבים את הקושי

ביום שהחליט ר' דסלר להפסיק לעשן הוא הזמין תלמיד למשרדו ואמר לו, "הבנתי שעישון אינו בריא. אז מהיום עצרתי." לאחר שהתלמיד עזב, הוא קרא לתלמיד אחר ואמר לו אותו הדבר. זה חזר על עצמו חמישה פעמים עד שתלמיד אמר לו שהמילה התפשטה שהמשגיח (בהתייחסו לר' דסלר) הפסיק לעשן ולכן אין צורך לקרוא לתלמידים נוספים. ר' דסלר חייך ואמר, "אני לא קורא לכל אחד מכם להודיע לכם. אני עושה את זה כדי לא יהיה לי אפשרות להתחיל שוב. בפעם הבא שיהיה לי תאוה לשבור את ההחלטה שלי, אחשוב 'אמרת לי לתלמידים רבים שאפסיק לעשן. כמה משפיל זה יהיה לי אם אתחיל מחדש?'"

נוכל ליישם טקטיקה זו אם נרצה לרדת במשקל או להתחיל סדר לימוד או להתחיל סדר התעמלות וכדומה. קשור עצמך למה שאתה רוצה לעשות על ידי זה שיספר לאחרים על התוכנית החדשה.

בדרך זו אנו יכולים להסביר את הדרשה: דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים (יומא עה.)—כאשר יש דאגה בלבו של אדם, עליו לספר זאת לאחרים. אפשר לפרש את זה כשיש לך פתרון חדש ולכן אתה רוצה לקבל החלטה, אז ספר את זה לאחרים כך שאתה תהיה מחויב לזה.

לשחות

מי שטובע בים, כל זמן שראשו מעל המים הוא ישרוד. אותו דבר לגבי פרנסה, המזוהה עם הים (כמו שנאמר בפסחים קיח., קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף), כיוון שהדאגות והעומסים דומים לגלי הים. עלינו לשמור ולהרים את הראש מעל המים.

כמו כן, האדמו"ר ממודזיץ (דברי ישראל, שמות ל:יב) מסביר כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם, תשא פירושו להרים. לכן ניתן להבין שעלינו להרים את דעתנו לפקודי ה', כך שגם אם אנו עסוקים בפרנסה, הראש שלנו לא. כלומר, מחשבותינו הן עם ה'. (יש כאלה שגם כשהם עובדים, המוח שלהם הוא על רוחניות. ולהיפך יש כאלה שגם כשהם לומדים המוח שלהם בעבודה. עלינו להבין שעיקר זהותינו הוא במקום שבו המחשבות שלנו נמצאות!) ברגע שנעשה זאת נוכל לעקוב אחר התורה, בטר רישא גופא אזיל (עירובין מא.), הגוף ילך בעקבות הראש.

הסטייפלר¹ מפסיק פעם את לימודו על מנת לתקן מכשיר למרות שנכדו הציע לתקן אותו. הסטייפלר סירב להצעה מאחר. בעוד הוא מתקן אותה, הוא יכול לחשוב בלימוד אבל הוא פחד שאם נכדו יפריע ללימודו לתקן אותו, הוא לא יוכל לחשוב בלימוד תוך כדי התיקון.²

חז"ל מלמדים אותנו שהאב מחויב ללמד את בנו אומנות, ויש אומרים שהוא מחויב אפילו ללמד אותו כיצד לשחות במים (קידושין טז.). האבני נזר מסביר שכאשר שוחים למרות שגופו במים ראשו לא. כך צריך להיות גם לגבי פרנסה. עלינו להתחזק באמונה שכל הרווחים מן ההתנהלות העסקית שלנו היא מהשם.

¹ בשנת 1965 ביקר הרב ד"ר אברהם טווערסקי בבני ברק וביקש לצלם את ר' יעקב ישראל קנייבסקי, הגאון סטייפלר. לאחר ששיחף סיפור על האופן שבו שכנע ר' מאיר שפירו מלובלין את ר' יוסף רוזן, הגאון רוגצ'ובר, לאפשר לו לצלם אותו כדי שהדורות הבאים יידעו כיצד "יהודי אמיתי צריך להיראות", הסכים הסטייפלר. אגב, מערכת היחסים שניהל ר' אברהם טווערסקי עם הסטייפלר נוצרה בשל העובדה שסבו של ר' טווערסקי היה הרבי בעיר הורנוסטאיפיל בה גרו הוריו של סטייפלר. הרבי נתן להם ברכה להביא ילדים לעולם, ואת הסטייפלר נולד כתוצאה מן הברכה.

² למרות שהדברים הבאים לא עשויים לחול עלינו, זה עדיין ראוי לציון. אנו יודעים שאם אבא יראה את בנו לומד תורה, האב יעשה מה שהוא יכול כדי למנוע הפרעה. ר' יצחק זאב סולבייצ'יק, המכונה "הגרין", היה מסבב את מנחה בכל יום בשעה אחרת, מה שכתוצאה מכך גם ישנה את זמן האכילה שלו. זה הטריד את בנו, ר' דוד סולבייצ'יק, שהגיש לאביו אוכל. ר' דוד פנה לאביו מכיוון שהדבר הפריע ללימודו מדי יום בשל היעדר לוח זמנים עקבי. הגרין אמר לבנו שאביו, ר' חיים סולבייצ'יק, שלח אותו לכל מיני שליחויות כשהיה צעיר. הוא לא נתן לו ללמוד ללא הפרעה. זאת למרות העובדה כי היו אלה שליחויות שאביו יכול היה לשלוח אליו אנשים אחרים בקלות. מדוע הוא עשה זאת? על מנת להכשיר את ר' יצחק זאב הצעיר ללמוד תורה גם כשהוא עוסק בפעילויות אחרות.

פחד או שמחה

כתוב אריה שאג מי לא יירא (עמוס ג, ח), כשהאריה שואג מי לא מפחד. מקודד במילה אריה הוא אלול, ראש השנה, יום כפור, הושענה רבה, כיוון שהם ימי האריה (של"ה, מסכתא ראש השנה). מי לא מפחד בימים אלה של אלול ותשרי. רמז לזה בפסוק (דברים ו, יג) אַתָּה אֵלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : את מתייחס אלול, תשרי, אלה ימים במיוחד של יראה.

הגמרא (ראש השנה י: -יא.) מספרת לנו כי בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, ה' זכר אותם וגזר שיהיו להם ילדים. המשמעות היא שבראש השנה יש לנו את התכונות של צאצאיהם - יצחק, יוסף ושמואל - שמיוחדים היו ביראה.

היכן אנו רואים שיצחק, יוסף ושמואל קשורים ליראה? יצחק: תכונה של יצחק היא דין, יראה. יוסף: מלמדים אותנו באותה גמרא שבה כתוב נפקדה שרה רחל וחנה שיוסף שוחרר מהכלא בראש השנה והפך להיות מלך. מלכות כמובן מחובר ליראה. מלך מכניס פחד לאנשים כפי שהורונו להתפלל לשלום הממשלה כי אם אין ממשלה, כל אדם היה בולע את חברו בחיים (אבות ג, ב). בראש השנה אנו אומרים מלכיות. אז אנו רואים את הקשר בין מלכות ליראה. שמואל: גם לשמואל יש את התכונה הזו שכן הוא זה שמשח את דוד למלך (שמואל א, יג, טז). וחייב להיות בו תכונת מלכות כדי לתת לשני.

השפת אמת מציין את האותיות הנסתרות של המילה דין (כלומר דלת, יוד, נון) - שראש השנה הוא יום הדין - בגימטריא מלכות (496) כי המקור של יראה נמצא אצל דין.

הפחד מה' מביא אושר אמיתי כמו אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח, יד). עכשיו נוכל להבין מדוע כתוב עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה (תהילים ב, יא), לשרת את ה' ביראה ולשמוח ברעדה, כיוון ששני אלה אינם סתירה. זה גם נותן לנו הערכה מדוע השם יצחק - מי שמסמל את יראה - הוא מושרש בצחוק, אושר.

ר' אלט זכה ללמוד תחת הרה"ג מרדכי פרידלענדער זצ"ל והוסמך לרבנות על ידי הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. ר' אלט הוציא שני ספרים במגוון נושאים בענייני יהדות ומחשבת ישראל. כתביו מופיעים באנגלית, עברית, גרמנית וצרפתית.